

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Nucleus Juris Canonici

Thenhaven, Bernhard

Coloniæ Agrippinæ, 1739

Titulus I. De Sponsalibus & Matrimonio. D. 32. S. 1.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-63382](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-63382)

318 LIBER IV. DECRETALIUM.
Elencho Titulorum Libri IV.) placuit
subjungere.

EX TITULO I. I. C. 2. „ Qui de matrimo-
„ nio contrahendo pure & sine omni con-
„ ditione fidem dederunt, & juramentum
„ fecerunt, monendi sunt & omnibus
„ modis inducendi, ut fidem præstitam
„ vel juramentum factum observent; si
„ autem noluerint, (ne forte deterius inde
„ contingat, ut talem ducat, quam odio
„ habet) videtur, quòd instar eorum, qui
„ Societatem juramento contrahunt, &
„ postea eandem sibi remittunt, hoc possit
„ in patientia tolerari. Unde sponsalia
etiam jurata mutuo partium consensu
dissolvuntur.

2. C. 5. „ Qui præstito juramento pro-
„ mittunt, se aliquas mulieres ducturos,
„ & postea eis incognitis se ad alias partes
„ transferunt, liberum erit mulieribus
„ ipsis ad alia se vota transferre. Si verò
„ aliquis sub hujusmodi verbis juramen-
„ tum mulieri præstiterit: *Ego te in uxore*
„ *rem accipiam, si tantum mihi donaveris;*
„ reus perjurii non habebitur, si eam no-
„ lentem sibi solvere, quod sibi petiit dari,
„ non acceperit in uxorem, nisi consensus
„ de præsentem, aut carnalis fit inter eos
„ commixtio subsequuta. Ex quibus patet,
ob diuturnam sponsi absentiam posse dif-
solvi

solvi sponsalia; imò si certum tempus ad-
 jectum sit sponsalibus, eo elapso sponsa
 poterit cum alio contrahere, quia tunc
 dies adjectus interpellat pro homine, &
 sponsum in mora constituit. *L. Magnam,*
C. de contrah. stipul. Si autem nullum tem-
 pus sit præfixum, relinquitur arbitrio Ju-
 dices, per quod tempus sponsa teneatur
 expectare sponsum; quanquam aliqui af-
 ferant, biennium exigi, ex *L. 2. C. de sponsal.*
 Alii, si justa & necessaria causa suboria-
 tur, triennium vel quadriennium, ex
L. Sæpe de Sponsal. Vide *Lac. L. 6. p. 3. n. 203.*
 & *seqq.* Deinde sponsalia conditionata,
 v. g. *Si Pater consenserit, si tantam dotem*
attuleris &c. per subsecutam copulam ex
 præsumptione juris transire in absoluta,
 juxta *b. C. & C. 5. de condit. appof.* Imò
 in locis, ubi Trident. non est receptum,
 sed clandestinè validè contrahitur, juxta
C. 30. b. t. „Is, qui fidem dedit mulieri
 „super matrimonio contrahendo, carnali
 „copulâ subsecutâ, etsi in facie Ecclesiæ
 „ducat aliam, ad primam redire tenetur;
 „quia licèt præsumptum primum matri-
 „monium videatur, contra præsumptio-
 „nem tamen hujusmodi non est probatio
 „admittenda; putà pro foro externo, quia
 est præsumptio juris & de jure; si ve-
 rò alteruter absolutè nolisset pro foro

interno se obligare, præsumptio cederet
veritati.

3. C. 10. „Cum N. Filium suum G. im-
„puberem Filiaë B. pariter impuberi de-
„sponsâisset, & hoc tam Pater quàm Filius
„juramento firmâssent, postea autem
„volente G. ad alia vota migrare, Pon-
„tifex rescribit Episcopo: Quia prædicto
„G. periculosum est contra juramentum
„suum venire, ut eum moneat & aucto-
„ritate Apost. compellat, ut ipsam, nisi
„rationabilis causa extiterit, in uxorem
„recipiat; si monitus parere contempserit,
„eum & Patrem, si fovere ipsum in sua
„malitia præsumpserit, excommunica-
„tionis vinculo astringat. Quia secundum
„jura delinquentes eorumque fautores &
„consentientes ad paria sunt condemnan-
„di. *Nec obstat* Cap. 17. h. t. „Ubi requisitus
„Pontifex, quâ censurâ compelli debeat
„mulier, quæ jurisjurandi religione ne-
„glectâ sponso nubere renuit? Respondit
„Cum libera debeant esse de jure matri-
„monia, monenda est potius quàm co-
„genda, cum coactiones difficiles soleant
„habere exitus frequenter. *Nam* ad con-
„cilianda hæc jura communiùs ajunt DD.
„in cap. 10. solum præcipi aliquam coactio-
„nem, si non occurrat prudens periculum
„mali secuturi, v. g. per Censuram (non
„fri-

strictissimam coactionem, v. g. incarcerationem &c.) à qua tamen etiam injustè resiliens, si constanter abnuat, est absolvendus, licèt non petat; econtrà si Judex prævideat jurgia vel alia mala ex matrimonio, cùm tunc rationabilis causa existat, invitum juxta Cap. 17. non esse finaliter compellendum, ne deficiat consensus ad matrimonium necessarius. N. D. Judex ex officio tenetur compellere ad reddendum unicuique, quod suum est, ergo etiam ad implenda sponsalia. *Nam R. D. C.* per coactionem aliqualem & moderatam C. per strictissimam & finalem N. quia expedit, ut Ecclesia ad vitandum majus malum utrique ex infelicibus nuptiis verisimiliter exoriturum admittat minus malum ex non impletione sponsalium alteri obventurum.

4. C. 29. „Cùm inter Filium P. & Filiam T. impuberes sponsalia contracta
 „ fuerunt pœnâ solvendâ à parte, quæ
 „ contraveniret, appositâ in stipulatione,
 „ quam sponsus à sponsa resiliente niteba-
 „ tur extorquere, Pontifex rescripsit: Cùm
 „ libera matrimonia esse debeant, ideo talis
 „ stipulatio propter pœnæ interpositionem
 „ est meritò improbanda; quare mandat,
 „ eundem P. compelli, ut ab extorsione
 „ prædictæ pœnæ desistat. Hinc cõmuniter

docent DD. contra *Reiffenst. b. t. n. 188.*
& alios, pœnam contractui sponsalium,
sive inter puberes, sive inter impuberes
contractorum, adjectam, esse ipso jure in-
validam, estò foret juramento firmata,
quia est contra bonos mores talis promissio,
utpote repugnans libertati matrimonii. N. D. Sponsalibus licet apponere arrhas
ex communi consensu, ut injustè re-
filiens eas in triplum vel quadruplum
restituatur, nisi mulier sit minorennis, quæ
tantùm debet restituere ipsam arrham, ex
L. Mulier 5. C. de spons. Nam disp. est, quod
arrhæ maturiori consilio soleant apponi
propter earum in præsentem traditionem
& receptionem, nec sint regulariter ita
magnæ; proclivior enim quisque est ad
obligandum se verbo, quàm ad rem tra-
dendam. Deinde datio arrhæ non fit prin-
cipaliter ad impediendam libertatem ma-
trimonii, sed ut evidentius probari possit
consensus absolutus in vinculum sponsa-
liorum; e contra contrahens sponsalia sub
pœna non obligat se absolutè, sed alter-
nativè; hinc à principio vinculum non est
firmum, ac si postea consentiret, videretur
metu pœnæ consentire; & hoc sensu pœna
censetur principaliter tendere ad impe-
diendam libertatem matrimonii. Ita *Gonz.*
b. c. n. 7. Denique, ut ait *Herinx. p. 4. Tr. 5.*

D. I. n. 24. non currit argumentum à pari in jure positivo, quod de facto irritavit pœnas, non autem arrhas. Nihilominus quamvis Judex non possit partem injustè resiliens cogere ad solvendam pœnam sponsalibus adjectam, potest tamen eam compellere ad solvendum interesse, i. e. damnum quod altera patitur, & lucrum quod amisit. Ita *Gonz. l. c. n. 5.*

EX TITULO VII. I. C. I. „ Licet Canones „ habeant, ut nullus copulet matrimonio, „ quam prius polluit adulterio, & illam „ vel maximè, cui fidem dedit uxore suâ „ vivente, vel quæ illius mortem machi- „ nata est; si verò fœmina fuit inscia, quòd „ vir uxorem habeat aliam viventem, ne „ vir lucrum de dolo suo reportet, nisi „ mulier divortium petat, ad petitionem „ viri non sunt separandi. Unde ad impe- „ dimentum criminis requiritur, ut uter- „ que sciat de matrimonio saltem unius; „ nam qui ignorat, non infert injuriam illi „ matrimonio ignorato. Imò si utraque „ pars esset conjugata, & sic committat „ adulterium formale; si tamen utraque „ ignoret conjugium alterius, impedimen- „ tum non induceretur.

2. C. 8. „ Si quis uxore vivente fide da- „ tâ promittit aliam se ducturum, vel cum „ ipsa de facto contraxit, si nec ante nec „ post.